

BASININ ve KAMUOYUNUN DİKKATİNE Ankara, 11.02.2005

ENERJİ İÇECEKLERİ TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ İLGİLİ KURUM ve KURULUŞLARIN GÖRÜŞÜ ALINMADAN YAYIMLANDI

“Enerji İçecekleri”, alkolsüz içecekler gurubunda değerlendirilen; kafein içerikleri yanı sıra taurin, inositol, glukoronolakton gibi uyarıcı maddeleri de belli limitler dahilinde bünyelerinde bulunduran gıda maddeleridir ve isimleri enerji içeceği olmasına rağmen, gerçekte enerji sağlamayan ancak tüketiciyi uyararak kendini enerjik hissetmesine yol açan ürünlerdir. Etiketlerinde diabetikler, yüksek tansiyonu olanlar, metabolik rahatsızlığı olanlar, böbrek yetmezliği olanlar, 18 yaş altı kişiler, gebe ve emzikli kadınlar tarafından tüketimlerinin tavsiye edilmediği, alkolle birlikte kullanılmaması gerektiği yönünde birçok uyarının yanı sıra, spor yaparken tüketilmemesi gerekliliğine dair bir ifadenini de bulunması yasal zorunluluktur.

Bilindiği gibi, ülkemizde tüketime sunulan enerji içeceklerinin normlarını belirleyen ilk yönetmelik 06.03.2002 tarihinde yayımlanmış ve kafein miktarı ile üründe bulunabilecek uyarıcı maddelere ait miktarların belirlenmesinde bilimsel verilerin yetersizliği nedeni ile oldukça temkinli bir yol izlenmiştir. Kafein miktarı 150 mg, inositol miktarı 100 mg, glukoronolakton miktarı ise 20 mg ile sınırlandırılmıştır. İlgili tebliğ, o tarihten bu yana birçok tartışmaya konu olmuş, ürünlerini daha yüksek kafein ve uyarıcı içeriği ile pazarlamak isteyen firmalarca mahkeme konusu edilmiştir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı aleyhine 06.03.2002 tarihli Enerji İçecekleri Tebliğinin Yürütmeyi Durdurma ve yine Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı aleyhine Enerji İçecekleri Tebliği'nin iptali talebi ile açılan davada, davacı istemi ilgili mahkemece kabul edilmemiş ve yürütmeyi durdurma talebinde temyizde yine aynı sonuca ulaşılmıştır.

Tebliğ iptali ile ilgili hukuki süreç devam ederken, 9 Mart 2004 tarihinde ilgili Tebliğ değiştirilmiş ve kafein ile uyarıcı madde limitleri yükseltilmiştir. Bu uygulama, bu kez farklı bir yönde tartışma başlatmış ve tebliğin bilim adamlarının olumsuz görüşlerine rağmen yayımlandığı yönünde haberlerin basında sıkça yer almasına yol açmıştır. Son olarak da, Tüketici Hakları Derneği'nin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı aleyhine açtığı tebliğin yürütmesinin durdurulması ve iptali talebi mahkemece değerlendirilmiş ve söz konusu tebliğin kafein ile ilgili 5 (c) ve uyarıcı maddelerle ilgili (d) bentlerinin yürütmesinin durdurulması kararı verilmiştir.

Bu kez Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 04.02.2005 tarihli Resmi Gazete'de bir değişiklik metni yayımlayarak kafein miktarını 350 mg'dan, 320 mg'a; glukoronolakton miktarını 2500 mg'dan, 2400 mg'a düşürmüştür; inositol ve taurin miktarlarını ise değiştirmemiştir.

Hukuken yürütmeyi durdurma kararına konu tebliğ maddeleri değiştirilerek yeniden yayımlanmış ve süreç durdurulmuştur. Ancak bilimsel açıdan, yapılan değişiklik kaygıların giderilmesi açısından yeterli bir düzenleme değildir.

Uluslararası hukuk anlamında ise; enerji içeceklerinin içerdikleri yüksek kafein miktarının yol açabileceği sağlık risklerinin yanı sıra; diğer uyarıcı maddelerin birbirleri ve kafein ile etkileşimleri ve tüm ürünün alkol ile birlikte alınması durumunda yaratabileceği risklere yönelik kaygıları içeren bilimsel raporların varlığı ve ürün adının tüketiciye yanıltığına dair yoğun tartışmalar, sadece ülkemizde değil, uluslararası alanda da süregelen ve bu nedenle bu ürünlere yönelik uluslararası bir mevzuat oluşturulamamıştır.

AB'de de enerji içeceklerine özel bir yasal düzenleme olmadığı gibi, bu ürünler uyum kapsamında yer almamakta ve bu konuda herhangi bir ülke taahhüdümüz bulunmamak-

tadır. Ancak, tüm bunlara rağmen konu AB görüşmelerinde de sürekli gündeme getirilerek baskı oluşturulmuştur.

Enerji içecekleri, ülkemizin kendi mevzuatını bağımsızca oluşturabileceği bir alandır. Böylesine kamuoyunda yer işgal etmiş ve birçok hukuki sürece yol açmış ürün gurbuna yönelik düzenleme yapılırken, Meslek Odaları ve üniversiteler de dahil olmak üzere hiçbir kurum ve kuruluştan görüş alınmamıştır. Odamız bu konuda uluslararası kabul görmüş mevzuat oluşana kadar, insan sağlığına etkisi tartışılan bu ürünler hakkında temkinli davranmak gerektiğine inanmaktadır. Katılımcı politikalarla oluşturulmayan yasal düzenlemeler daima yeni sorunlara gebe olacaktır.

Basına ve kamuoyuna duyurulur.

R. Petek ATAMAN

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası

Gıda Sanayi Kataloğu 2005 • CD • Türkiye Gıda Portalı

ÇALIŞMAMIZ DEVAM EDİYOR

Ayrıntılı bilgi ve katılım koşulları için;

www.e-gida.net

ERKEN KATILIM AVANTAJLARINDAN YARARLANMAK ve SİZE EN UYGUN YERLERİ
KAÇIRMAMAK İÇİN SAYFAMIZI EN KISA SÜREDE
ZİYARET EDİNİZ...

Çalışma için yetkilendirilen ajans: Sine Ajans Ltd. Şti.

Tel: 0.312 435 99 00 • Faks: 0.312 435 12 13

BASININ ve KAMUOYUNUN DİKKATİNE Ankara, 24.03.2005

GIDADA DIŞ TİCARET SANCISI TÜRK GIDA MEVZUATINA UYGUN OLMAYAN ÜRÜNLERİN YURTIÇI EDİLMESİ KABUL EDİLEMEZ

5 179 sayılı gıda kanununda yer alan halk sağlığı ve gıda güvenliği hiç düşünülmeden yerleştirilmiş bulunan dış ticaret maddesi can yakıyor.

Söz konusu kanunda "ihraç edilen ürünün geri gelmesi halinde, halk sağlığını tehlikeye düşürmemek şartı ile ayniyat tespiti yapılarak yurda girişine izin verilir. Bu ürünlerin yurt içinde satışına ancak Türk Gıda Kodeksine uygun hale getirilmesi koşulu ile izin verilir." hükmü yer almaktadır. Bu ifade esnek bir ifade olup, öncelikle gıda güvenliğini tehlikeye atmakta ve ardından haksız rekabeti beraberinde getirmektedir.

Bu madde ile; dünya pazarında satılmayan ve bu uzun yolculuk sırasında özelliklerini kaybetmiş bir ürünün yeniden ülkemize gelebilmesi veya sınırlarımız dışına çıkarıldıktan sonra aynı şartları taşımayan başka bir ürün ile yer değiştirilebilmesi, ürün içeriye alındıktan sonra Tarım Bakanlığına baş vurmadan piyasaya sürülebilmesi mümkün hale getirilmekte ve bir çok yolsuzluğun kapısı aralanmaktadır. Kontrol sistemleri son derece düzenli işleyen AB Ülkelerinde dahi ihracat dönüşü ürünler mevzuata aykırı olduğunda geri alınmazken, ülkemizde bu mümkün hale getirilmiştir. Gümrük kapısından geçtikten sonra güvensiz olabilecek bu gıda maddeleri tüm ülkeye yayıldıktan sonra nasıl denetleneceği muammadır. Bu durum gıda güvenliği sistemine açılmış kara bir deliktir. Sadece üç beş tane ihracatçı firmanın gerektiğinde kullanacağı bir açık yaratmak için, halkımızın güvenliği bir kez daha tehlikeye atılmıştır.

Bu durum aynı zamanda yurt içinde gıda maddesi üreten ve ithalat yapan firmalar içinde haksız rekabet doğurmaktadır. İthal ederken veya üretilirken Türk Gıda Kodeksine uygunluk aranırken, ihraç edildikten sonra yeniden millileştirilecek olan gıdalara neden yine aynı kurallar uygulanmamaktadır. Bunun hiç bir mantıksal açıklaması yoktur. Gıda denetim sisteminde bu kadar açık varken böyle bir hata uzun vadede bir çok sorunu beraberinde getirecektir (farklı mallarla karıştırma, yer değiştirme, bozulma, karantina gibi).

Gıda kanununda yer alan bu hükmün uygulama biçiminin ivedilikle değiştirilmesi ve sadece ayıklama veya sınıflama ile mevzuata uygun hale getirilebilecek yabancı maddesi yüksek bakliyat, kırık tane sayısı fazla pirinç gibi gıdalara uygulanması sağlanmalıdır. Aksi takdirde, gıda güvenliğinden sorumlu olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı hem gıda güvenliği zincirini kırıdığı için hem de haksız rekabete sebep olduğu için tüketicilere hesap vermek zorunda kalacaktır. Ayrıca bu maddenin kanun hazırlanırken kimler tarafından hangi aşamada ilave edildiği veya değiştirildiğinin de kamu oyunun bilgisine sunulması şeffaflık ilkesinin bir gereği olmalıdır. Halkın güvenliğinin hangi maksatla geri plana atıldığıнын bilinmesi önemlidir.

Basına ve kamuoyuna duyurulur.

R. Petek ATAMAN - TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı ■